

Miljöavdelningen

Värmdö kommun
134 81 GUSTAVSBERG

Beslut om vattenskyddsområde med föreskrifter för kommunala grundvattentäkter på Sandön i Värmdö kommun

(3 bilagor)

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken (1998:808) att inrätta ett vattenskyddsområde i syfte att skydda kommunala grundvattentäkter på Sandön på fastigheterna [REDACTED] Värmdö kommun. Skyddsområdets avgränsningar framgår av karta, *bilaga 1*. Berörda fastigheter framgår av till akten hörande fastighetsförteckning.

För att tillgodose syftet med skyddsområdet meddelar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken, nedanstående skyddsföreskrifter som ska gälla inom vattenskyddsområdet. Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Föreskrifterna gäller enligt 7 kap. 22 § miljöbalken omedelbart även om de överklagas.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Definitioner

Avfall: föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Med hantering av avfall avses en verksamhet eller åtgärd som utgörs av insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall.

Avloppsvatten: Spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som används för kylning, vatten som avleds för avvattning av mark inom detaljplan och samlad bebyggelse som inte görs för viss eller vissa fastigheters räkning samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden: den nämnd inom kommunen som har till uppgift att fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Farlig kemisk produkt: kemiska produkter som tillhör en eller flera faroklasser enligt Kemikalieinspektionens föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Hantering: verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Industriell verksamhet: all slags produktion, lagring och annan hantering av varor samt laboratorier, verkstäder, partihandel, lager och tekniska anläggningar. Vidare inräknas de kontor och personalutrymmen etc. som behövs för verksamhetens bedrivande.

Kemiskt bekämpningsmedel: kemisk produkt som är avsedd för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet på egendom.

Materialtäkt: avser uttag av matjord, lera, silt, sand, grus, morän, berg och olika kombinationer av dessa material i kommersiellt syfte eller för husbehovsändamål.

Vattentäkt: anläggning för att tillgodose yt- eller grundvatten för vattenförsörjningsändamål.

Vattentäktsverksamhet: verksamhet och åtgärder som är nödvändiga för driften av de avsedda vattentäkterna inom skyddsområdet.

1 § Vattentäktsson

Inom vattentäktsson får endast vattentäktsverksamhet bedrivas. Vattentäktssonen ska vara inhägnad.

2 § Hantering av petroleumprodukter

Primär skyddsson

Hantering av petroleumprodukter är förbjuden.

Undantag från förbudet gäller för;

- drivmedel i fordons, båtars och arbetsmaskiners bränsletankar,
- inomhusförvaring och saluhållande av förpackningar som inte överstiger 25 liter,
- hantering för hushållsändamål samt
- hantering av petroleumprodukter för att försörja befintliga bostads- och skogsbruksfastigheter med olja.

För ovan angivna undantag gäller att hantering av petroleumprodukter inte får ske i utrymme med golvbrunn med utsläpp inom vattenskyddsområdet.

Markuppställda tankar, t.ex. oljefat samt tankar i entreprenadmaskiner och båtar som innehåller mer än 50 liter petroleumprodukt, ska vara utrustade eller placerade så att hela den lagrade volymen vid läckage förhindras tränga ner i marken.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Sekundär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter får inte förekomma utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

- drivmedel i fordons, båtars och arbetsmaskiners bränsletankar,
- inomhusförvaring och saluhållande av förpackningar som inte överstiger 25 liter,
- hantering för hushållsändamål samt
- hantering av petroleumprodukter för att försörja befintliga bostads- och skogsbruksfastigheter med olja.

För ovan angivna undantag gäller att hantering av petroleumprodukter inte får ske i utrymme med golvbrunn med utsläpp inom vattenskyddsområdet.

Markuppställda tankar, t.ex. oljefat samt tankar i entreprenadmaskiner och båtar som innehåller mer än 50 liter petroleumprodukt, ska vara utrustade eller placerade så att hela den lagrade volymen vid läckage förhindras tränga ner i marken.

3 § Kemiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen**Primär och sekundär skyddszon**

Hantering av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden.

Undantag från förbudet gäller för:

- hantering och saluhållande av förpackningar för hushållsändamål.

Yrkesmässig hantering av naturgödsel och övriga växtnäringsämnen får endast förekomma för drift av befintlig verksamhet och efter tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

4 § Bebyggelse**Primär och sekundär skyddszon**

Ny byggnad får inte uppföras utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

- mindre förrådsbyggnad, t.ex. friggebod.

Befintliga byggnader får inte till- eller ombyggas eller tas i anspråk, helt eller delvis, för annat ändamål utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Inom detaljplanelagt område får nya byggnader uppföras och ändring av befintliga byggnader ske i överensstämmelse med planens bestämmelser.

5 § Avledning av avloppsvatten

Primär och sekundär skyddszon

Utsläpp av avloppsvatten på eller i marken är förbjudet.

Undantag från förbudet gäller för:

- utsläpp av avloppsvatten från befintliga avloppsanläggningar som får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att dessa anläggningar inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Avloppsledningar ska vara svetsade eller liknande och vid behov omedelbart läggas om eller renoveras.

6 § Upplag

Primär och sekundär skyddszon

Permanent upplag av avfall, bark, timmer, flis, spån, pellets och ved är förbjudet.

För tillfälliga upplag krävs tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Undantag från förbud/tillstånd gäller för:

- mindre upplag och förråd för hushållsändamål.

7 § Industriell och miljöfarlig verksamhet

Primär skyddszon

Industriell verksamhet är förbjuden.

Undantag från förbudet gäller för:

- befintlig industriell verksamhet i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft och under förutsättning att verksamheten inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Hantering av farliga kemiska produkter är förbjuden i lokaler med golvbrunn med utsläpp inom vattenskyddsområdet. Förvaring av sådana produkter i vätskeform ska ske på tät, invallad yta försedd med tak. Invallningen ska rymma hela den lagrade volymen.

Sekundär skyddszon

Industriell verksamhet får inte etableras utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

- befintlig industriell verksamhet i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft och under förutsättning att verksamheten inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Hantering av farliga kemiska produkter i lokaler med golvbrunn med utsläpp inom vattenskyddsområdet, får inte ske utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

8 § Materialtäkt, schaktning m.m.

Primär och sekundär skyddszon

Materialtäkt är förbjudet. Tillfartsvägar till nedlagda materialtäkter ska vara avspärrade.

Schaktning, sprängning, borrhning, pålning, spontning, utfyllnad och muddring får inte ske utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

- mindre grävningsarbeten till ett djup av maximalt 0,6 meter.
- nödvändiga underhållsarbeten av vatten-, avlopps-, fjärrvärme-, el- och teleledningar etc., som får utföras efter att bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden meddelats om detta.

Återfyllnad av schakt får endast ske med fyllnadsmassor som inte kan förorena grundvattnet.

9 § Energianläggningar

Primär skyddszon

Anläggning för lagring och/eller utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, eller för uttag av vatten från berg och jord för energiändamål är förbjuden.

Undantag från förbudet gäller för:

- befintliga anläggningar som får förekomma och användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att dessa anläggningar inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Sekundär skyddszon

Anläggning för lagring och/eller utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, eller för uttag av vatten från berg och jord för energiändamål får inte utföras utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

- befintliga anläggningar som får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att dessa anläggningar inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

10 § Grundvattentäkt

Primär skyddszon

Anläggande av brunn för uttag av grundvatten är förbjudet.

Sekundär skyddszon

Anläggande av brunn för uttag av grundvatten får inte ske utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

11 § Väghållning

Primär och sekundär skyddszon

Tillverkning och upplag av asfalt och oljegrus är förbjudet.

Upplag av salt får inte förekomma utan tillstånd.

Spridning av vägsalt och dammbindningsmedel får inte ske utan anmälan till bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

12 § Rengöring av fordon, entreprenadmaskiner och båtar

Primär skyddszon

Rengöring, avfettning, målning eller annan kemisk behandling av motordrivna fordon och båtar är förbjudet.

Rengöring, avfettning, målning eller annan kemisk behandling av båtar vid båtklubbar, marinor och liknande, får inte ske utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

13 § Allmänna bestämmelser

Vattentäktssyftsamhet

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för driften av de kommunala grundvattentäkterna.

Tillstånd/anmälan enligt miljöbalken

Tillstånd eller anmälan enligt dessa skyddsföreskrifter krävs inte om verksamheten tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken, eller enligt förordning utfärdad med stöd av miljöbalkens nyss nämnda kapitel.

BESLUTDatum
2014-11-27Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013**Skyltning**

Vattentäktens huvudman ska sätta upp informationsskyltar på väl synliga platser och vägar som leder in i skyddsområdet. Utformningen av skyltar ska följa rekommendationer från Naturvårdsverket m.fl. (ISBN 91-620-9907-8).

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET**Ansökan**

Värmdö kommun, genom Samhällsbyggnadskontoret, VA-enheten, har ansökt hos Länsstyrelsen om ett vattenskyddsområde med föreskrifter för kommunala grundvattentäkter på Sandön. Vattenskyddsområdet omfattar stora delar av Sandön med uttagsbrunnar inom fastigheterna [REDACTED]

[REDACTED] Skyddsområdet består av två primära skyddszoner och två sekundära skyddszoner samt vattentäktszoner kring uttagsbrunnarna. De fastigheter som berörs av vattenskyddsområdet framgår av fastighetsförteckning tillhörande ärendet. I ansökan ingår bl.a. förslag till områdesavgränsning och skyddsföreskrifter samt en beskrivning av området med motivering av gränser.

Tillstånd

Miljödomstolen har den 28 september 2006 meddelat tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken för uttag av grundvatten ur de kommunala brunnarna A1, A2, B, C, D1, D2, E1, E2 F, G och H på Sandön (dom 2006-09-28, Mål nr M 13416-05). Domen innebär tillstånd för uttag av högst 500 m³/dygn och högst 90 000 m³/år från dessa brunnar. Brunnarnas läge framgår av karta, bilaga 1.

Ärendets handläggning

Ansökan med förslag på skyddsområde och skyddsföreskrifter har kungjorts genom kungörelsedelgivning i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet den 7 oktober 2009 och Nacka-Värmdö Posten den 6 oktober 2009 samt på Värmdö kommuns hemsida. Kungörelsen innebar att ägare och innehavare av särskild rätt till marken förelades att inom sex veckor yttra sig över förslaget i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Förslaget till skyddsföreskrifter samt karta med skyddsområdesgränser har även skickats per post till samtliga berörda fastighetsägare. Yttranden i ärendet har inkommit och sökanden har beretts möjlighet att bemöta inkomna synpunkter, se nedan.

Motiv för ansökan

Kommunen har i ansökan bl.a. åberopat beslut från kommunfullmäktige (protokoll den 28 mars 2007) om att en ansökan om vattenskyddsområde ska inlämnas till Länsstyrelsen. Som skäl för ansökan anger kommunen att den grundvattenförekomst som nyttjas som vattentäkt på Sandön måste skyddas för att

BESLUTDatum
2014-11-27Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

klara Sandöns framtida behov av dricksvatten. Kommunen bedömer att grundvattnets sårbarhet är mycket stor inom hela Sandön.

Avgränsning av skyddsområdet och indelning i skyddszoner***Skyddszoner***

Vattenkyddsområdet har indelats i olika skyddszoner, vattentäktsson, primär skyddszon och sekundär skyddszon. I området finns 11 vattentäktssoner, två primära skyddszoner och två sekundära skyddszoner. Indelningen i skyddszoner följer rekommendationerna i Naturvårdsverkets handbok (2010:5) om vattenskyddsområde

Hydrogeologiska förutsättningar

Av ansökan framgår att Sandön har en mycket speciell geologisk uppbyggnad, då större delen av markytan utgörs av genomsläppliga friktionsjordar, i huvudsak sand. Här och var förekommer uppstickande berghällar. På grund av de genomsläppliga jordarterna saknar Sandön ytvattendrag och därmed även ytvattenavrinning. All nederbörd som tillförs Sandön kommer således att antingen bilda grundvatten eller avdunsta.

Vid en undersökning av Sandöns berggrundstopografi och grundvatten (SGU BRAP 97005 – SGU 1997) undersöktes ön med georadar. Undersökningen visade att Sandön är uppdelad i 6 stycken separata grundvattenmagasin, vilka avgränsas från varandra genom höga berglägen eller tätare jordlager. Från respektive grundvattenmagasin sker avrinningen ut i havet genom grundvattenutströmning. Sandöns vattentäkter är belägna i tre av dessa grundvattenmagasin. De äldre grävda brunnarna A-D samt Trouvilles vattentäkt är belägna i de två nordligaste grundvattenmagasinen där avrinningen i huvudsak sker i nordlig riktning. De nya borrade grusfilterbrunnarna är belägna i det största grundvattenmagasinet som är beläget sydligt och centralt på ön där avrinningen i huvudsak sker i sydlig riktning. Enligt kommunens mätningar av grundvattenytans nivåer i de olika uttagsbrunnarna framgår att avståndet mellan markytan och grundvattnet varierar mellan ca 3 till ca 12 meter.

Beskrivning av delområden***Sandhamns samhälle***

Samtliga kommunala grävda brunnar A1, A2, B, C, D1 och D2 samt Trouvilles gemensamhetsbrunn är belägna i Sandhamns samhälle. Området utgörs av två grundvattenmagasin som avskiljs av höga berglägen. Brunnarna A1, A2 och B är belägna i det västra magasinet och övriga brunnar i det östra. Större delen av Sandhamns samhälle utgörs av primär skyddszon.

Nordvästra gränsen av den primära zonen utgörs av en bergrygg som sträcker sig i östvästlig riktning. Mot nordost utgörs den primära gränsen av strandlinjen då höga berglägen saknas. Längst ut i nordost, strax öster om seglarhotellet, stiger

BESLUTDatum
2014-11-27Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

åter en bergrygg upp till markytan och utgör den primära zonens nordostligaste gräns. Bergryggen sträcker sig i nordsydlig riktning och utgör skyddszonens östra begränsning. Den primära skyddszonens sydligaste gräns utgörs av höga berglägen i öster samt tunnare och finkornigare jordarter i väst.

Den sydliga sekundära skyddszonen utgörs av ett område med höga berglägen och som utgör grundvattendelaren mellan grundvattenmagasinen som utnyttjas för kommunal vattenförsörjning. Den sekundära skyddszonens västra begränsning utgörs också av höga berglägen.

De centrala delarna av Sandön

Det största grundvattenmagasinet på Sandön är det centralt belägna grundvattenmagasinet. I princip förekommer ingen bebyggelse på grundvattenmagasinet utöver en fastighet i söder samt ett antal mindre byggnader i nordost. Värmdö kommun har anlagt fem stycken nya grusfilterbrunnar E1, E2, F, G och H varav E1, E2 och H används för kommunal grundvattenförsörjning. Brunn F och G är förberedda men används inte. Övriga fungerar som reservvattentäkter. Grusfilterbrunnarna är placerade i såväl de norra som de södra delarna av grundvattenmagasinet, vilket medför att större delen av grundvattenmagasinet utgör primär skyddszon. Västra och norra gränsen av den primära skyddszonen utgörs av höga berglägen som även utgör grundvattenmagasinets gräns. I sydväst utgör strandlinjen skyddszonens begränsningslinje. I sydost utgörs gränsen av ett område med höga berglägen. I sydöstra delen av grundvattenmagasinet är strömningsriktningen inte helt säkert identifierad och området utgör sekundär skyddszon.

YTTRANDEN

Värmdö kommun, Bygg- miljö- och hälsoskyddsnämnden

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att det krävs justeringar i ansökan om fastställelse av vattenskyddsområde för att säkerställa grundvattentillgången för framtida generationer och för att uppfylla lagkraven. Nämnden anser att byggnadsförbudet (§ 15) inom primär skyddszon måste skärpas. Vidare bedömer nämnden att undantaget att ”ny byggnad får inte uppföras utan tillstånd från kommunens bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnd” bör tas bort. Ny lydelse för *paragraf 15* bör istället vara att ”ny byggnad får inte uppföras. Föreskriften gäller inte mindre förrådsbyggnad, t.ex. friggebod. Nämnden bedömer detta vara nödvändigt för att säkerställa det långsiktiga skyddet för tälten eftersom byggnation medför betydande risker för föroreningar. I *paragraf 19* förordar nämnden att ordet ”täta” byts ut mot svetsade.

I *paragraf 31* anser nämnden att det krävs en skärpning som inte gör det möjligt att etablera industriell verksamhet inom den sekundära skyddszonen i likhet med den primära skyddszonen. Nämnden bedömer detta som nödvändigt för att säkerställa skyddet för tälten eftersom industriella verksamheter utgör stora risker.

BESLUTDatum
2014-11-27Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Sammanfattningsvis bedömer nämnden att skyddsföreskrifterna behöver tydliggöras och skärpas gentemot inlämnat förslag. Anledningen är att vattentäkten på Sandön idag har "god status" som inte får försämrats enligt lag och att den har en mycket viktig kommunal betydelse som behöver ett starkt och långsiktigt skydd.

Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall meddelar att bolagets anläggningar berörs av det föreslagna vattenskyddsområdet. Distributionen av elektrisk kraft är ett mycket viktigt allmänt intresse och Vattenfall som är nätägare enligt ellagen har ett ansvar gentemot kunden. För att leva upp till detta måste ledningsnät och nätstationer byggas och underhållas. Vattenfall har elanläggningar inom området och kommer att utföra markarbeten för både befintliga och nya anläggningar. Luftledningar kan komma att ersättas med markförlagda kablar och Vattenfalls elkablar ligger normalt på ett djup mellan ca 0,35-0,6 meter. Inom eller i närheten av den primära skyddszonen finns 6 stycken nätstationer utförda som markstationer (byggnader). Markstationerna har uppsamlingskärl i händelse av läckage av den isolerolja som finns i respektive transformator. Genom befintliga rättigheter har Vattenfall tillåtelse att fälla för ledningen hindrande eller för dess säkerhet farliga träd och buskar och att äga tillträde till ledningarna för byggande, tillsyn, underhåll, reparation, ombyggnad, och borttagande av ledningen.

Vattenfall yrkar att det införs förtydliganden som allmän dispens så att schaktningsarbeten för elkablar får företas ner till 0,6 meter inom området utan att särskilda tillstånd behövs. Vidare yrkas allmän dispens så att nätstationerna kan behållas och nyttjas i oförändrat utförande och att nya stationer får tillkomma inom området samt att Vattenfall kan utöva sina rättigheter utan inskränkningar.

Vattenfall känner sig tvungna att avstyrka förslaget till vattenskyddsföreskrifter för Sandön såvida inte yrkade förändringar blir införda i vattenskyddsområdet. Vattenfall kräver även full ekonomisk kompensation vid krav på ombyggnation och eventuell flytt av anläggningar som initierats på grund av vattenskyddsområdet.

Sveriges Geologiska Undersökning SGU

SGU hänvisar till ett tidigare lämnat yttrande den 25 augusti 2006 till Stockholms tingsrätt angående tillstånd till uttag av grundvatten i jordlager på Sandön samt till miljödomstolens dom i ärendet. SGU har ingenting ytterligare att anföra i ärendet.

Svenska Turistföreningen, Stockholmskretsen

Svenska Turistföreningen stödjer bildandet av ett vattenskyddsområde på Sandön. Förslaget till avgränsning av skyddsområdet behöver dock utvidgas, anser föreningen. Området består bl.a. av stora genomsläppliga sand- och tallhedar, som är mycket känsliga för olika typer av utsläpp. Känsligheten skulle dessutom öka ytterligare om avverkningar sker av skogen i området. Dessutom kräver den stora

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

lokalbefolkningen och alla besökande sommartid stora vattenuttag som gör det extra känsligt för föroreningar, saltvatteninträngning mm.

Föreningen vill att skyddsområdet ska utvidgas något och även omfatta skogsområdena västerut närmare saltsjön och åt öster och sydost ut mot Trouville. Som en positiv bieffekt medverkar skyddsområdet till ett visst skydd av den mycket fina natur- och friluftsmarken som finns på Sandön. Föreningen föreslår att Länsstyrelsen och/eller Värmdö kommun i nästa steg även bildar ett naturreservat av skogsområdena på Sandön. De har ett mycket stort besöksstryck och har stora natur-, rekreations- och friluftsvärden.

Barbro E M Svensson, [REDACTED] m.fl.

Barbro E M Svensson är ägare till fastigheten [REDACTED] som ligger bredvid kommunens vattenverk. Det är en industritomt som främst brukats av Svenssons far som var entreprenör på Sandhamn. Svensson ifrågasätter de avgränsningar som gjorts för brunnarna A1 och A2, då dessa brunnar inte har något framtida värde och skyddsnivån känns därför överdriven. Svensson ser därför i första hand att fastigheten inte behöver ligga i primär skyddszon.

Vidare hänvisar Svensson till att det på fastigheten [REDACTED] numera pågår en viss entreprenadverksamhet och parkeringsutrymme för traktor och entreprenadmaskiner. I förslag till skyddsföreskrifter framgår att undantag görs för drivmedel i personbilar, detta på en ö som saknar sådana. Undantag måste ges för traktor, mopeder och entreprenadmaskiner.

Svensson anför även att inledande diskussioner tagits med kommunen om möjligheter att exploatera området med uthyrningsbara lägenheter i någon form. Det finns dock risk att detta helt ska omöjliggöras genom dessa hårda direktiv. Svensson ser möjligheter att förbättra miljön genom byggnation med lägenheter ihop med småskalig industri. Till fastigheten finns förberedd framdragen anslutning till vatten- och avlopps nätet. Svensson vill framhålla behov av dispenser om områdesgränserna för skydd inte ändras. Även om planerad utbyggnad av ett småhusområde på sandfältet existerar kommer mindre lägenheter och hyrbara lägenheter i vettiga prisnivåer att vara nödvändiga. Svensson anhåller om dispens för sådana exploateringar redan vid beslutstillfället av vattenskyddsområdet.

Allmänt anser Svensson även att rädslan för "att krångla till det" är reell. Förbud mot exempelvis båttvätt, är ett sådant. När detta förbud läggs måste också kommunen se till att områden för möjlig båttvätt friläggs. Försiktighetsprincipen får inte ta över, utan realistiska lösningar måste tillhandahållas. Svensson anser att problem för kontamination och nedsmutsning är större med tillfälliga besökare på ön, då dessa med nutida transportmöjligheter är mycket svåra att nå med information.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Monica Jonason, [REDACTED]

Monica Jonason, ägare till fastigheten [REDACTED], motsätter sig den primära zonens dragning för fastigheten [REDACTED] och vill att den ska ändras och ej gälla från befintliga byggnader ner till sjöstranden, då marken mellan fastigheterna och stranden är på en betydligt lägre nivå än kommunens nya vattentäkter.

Viktor Nordström, [REDACTED]

Viktor Nordström, ägare till fastigheten [REDACTED] anser att fastigheten [REDACTED] ska omklassificeras från primär skyddszon till sekundär skyddszon. Anledningen är att Nordström har haft långtgående överväganden om att anlägga bergvärme. Som information nämner Nordström att bostadshusets källare utgörs av en till fullo frilagd berggrund. Tomten ligger på gränsen mellan de två zonerna.

Samhällsbyggnadskontoret, VA-enhetens bemötande

Samhällsbyggnadskontoret, VA-enheten, har yttrat sig över ingivna yttranden enligt följande:

Yttrande från Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden

VA-enheten anser att den ursprungliga formuleringen i 15§ bör kvarstå. Det bedöms bli stora konsekvenserna för enskilda i förhållande till den riskreduktion som uppnås.

VA-enheten anser att ordet "täta" kan ändras enligt nämndens förslag med tillägget "eller liknande" för att på detta sätt tydliggöra att skarvar ska vara täta i ett långt perspektiv. Vidare anser va-enheten att den ursprungliga formuleringen i 31 § bör kvarstå utan närmare motivering.

SGU

VA-enheten konstaterar att SGU i sitt yttrande behandlar mer övergripande kontroll av grundvattnet, uttag och enskildas brunnar och berör inte skyddsföreskrifterna.

Svenska Turistföreningen, Stockholmskretsen

VA-enheten hänvisar till att gränserna för vattenskyddsområdet utgår från grundvattenmagasinet och dess tillrinningsområde liksom avståndet till brunnar och beräkning av uppehållstider i grundvattnet. Att ta med områden som ligger utanför beräknat skyddsområde är inte motiverat utifrån skyddet av grundvattentäkten.

Monica Jonason

VA-enheten hänvisar till att gränsen inom Monica Jonasons fastighet följer grundvattenförekomstens utbredning och tillrinningsområde. VA-enheten anser därmed att gränsen inte bör flyttas.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Vattenfall Eldistribution AB

VA-enheten anser att Vattenfalls yrkande på allmän dispens för schaktningsarbeten, användning och nybyggnad av nätstationer etc. inte bör bifallas då en allmän dispens inte är något som ska införas i skyddsföreskrifterna. Den ursprungliga formuleringen ska därför kvarstå. Enheten hänvisar även till att ekonomisk ersättning får provas hos mark- och miljödomstolen.

Barbro Svensson

VA-enheten hänvisar till att gränserna för vattenskyddsområdet utgår från grundvattenmagasinet och dess tillrinningsområde liksom avståndet till brunnar och beräkning av uppehållstider i grundvattnet. Det bedöms motiverat att skydda takten med primär zon i detta område. I medeltal är uttaget ur de två brunnarna A1 och A2 10 000 m³/år.

Viktor Nordström

VA-enheten anser att gränsen inte bör flyttas på Eknö 1:699 och hänvisar till möjligheten att söka dispens för anläggande av bergvärme.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse i ett vattenskyddsområde får dock inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddsområdet ska tillgodoses i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken.

EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG av den 23 oktober 2000) utgör också grund för vattenskyddet och hur det ska bedrivas. Direktivet har införlivats i svensk lagstiftning genom förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Syftet med lagstiftningen är bl.a. att förhindra ytterligare försämring av vattnet, skydda och förbättra kvaliteten och successivt avskaffa utsläpp av farliga ämnen så att vattnet återfår bakgrundshalter som så långt möjligt motsvarar de ursprungliga.

Länsstyrelsen anser det angeläget att nya vattenskyddsområden inrättas för att därigenom säkerställa en god vattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv. Genom att förklara ett område kring en vattentäkt som vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter stärks skyddet för dricksvattenförekomsten och dess betydelse framhävs i exempelvis planeringssammanhang. Samtidigt tydliggörs för boende och verksamma inom området vilka restriktioner som gäller för att åstadkomma ett tillfredsställande skydd.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

De kommunala grundvattentäkterna med flera uttagsbrunnar på Sandön bedöms ha hög prioritet för regional/kommunal vattenförsörjning genom en, för skärgården, ovanligt stor grundvattentillgång och hög dricksvattenkvalitet. Vattentäkten är därmed viktig för såväl nuvarande som framtida vattenförsörjning på Sandön. Länsstyrelsen finner därför att det finns starka skäl att inrätta ett vattenskyddsområde i syfte att bevara en fullgod vattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv.

Inom Sandön förekommer olika typer av verksamheter och markanvändningar som kan komma att få en negativ inverkan på vattenkvaliteten på lång och på kort sikt. Det gäller exempelvis hantering av för grundvattnet giftiga eller skadliga ämnen i form av petroleumprodukter och kemikalier, utsläpp och infiltration av avloppsvatten och dagvatten samt grävnings- och schaktningsarbeten. För att säkerställa en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning på ön anser Länsstyrelsen att det finns skäl att, genom inrättande av vattenskyddsområde, åstadkomma en mer långtgående reglering av dessa markanvändningar och hanteringar.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun har i yttrande bedömt att skyddsföreskrifterna behöver tydliggöras och skärpas gentemot det ingivna förslaget. Länsstyrelsen bedömer dock att föreskrifterna är väl avvägda och anpassade till de grundvattenförhållanden och föroreningsrisker som råder på Sandön. Det är viktigt att föreskrifterna är tydliga och vissa justeringar har därför gjorts i syfte att förbättra läsbarheten och underlätta vid tillämpningen av föreskrifterna.

Föreskrifterna för vattenskyddsområdet innebär vissa inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter i området. Länsstyrelsen bedömer dock att dessa inskränkningar inte medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Inskränkning i enskildes rätt att använda mark bedöms inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Vattenskyddsområdets avgränsning

Riktlinjer för avgränsning och utformning av vattenskyddsområden finns i Naturvårdsverkets handbok (2010:5) om vattenskyddsområde samt i Allmänna råd NFS 2003:16 om vattenskyddsområden. Av handboken framgår att ett vattenskyddsområde bör omfatta vattentäktens tillrinningsområde såvida inte ett beslutsunderlag visar att skyddssyftet kan uppnås genom fastställande av ett mindre område som vattenskyddsområde. Vidare framgår att ett vattenskyddsområde kan delas in i olika zoner; vattentäktsson, primär skyddsson och sekundär skyddsson. Den primära skyddssonen bör avgränsas så att uppehållstiden i grundvattenzonen till vattentäktssonens gräns beräknas vara minst 100 dygn för grundvatten bildat i den primära zonen. Den sekundära skyddssonen bör minst omfatta så stor del av vattenskyddsområdet att uppehållstiden för grundvatten från skyddssonens yttre gräns till vattentäktssonen har en beräknad uppehållstid på minst ett år.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Skyddszoner

Vattenskyddsområdet har indelats i olika skyddszoner; vattentäktsson, primär skyddsson och sekundär skyddsson. I området finns 11 vattentäktssoner, två primära skyddszoner och en sekundär skyddsson. Indelningen i skyddszoner följer rekommendationerna i Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2003:16 samt Naturvårdsverkets handbok (2010:5) om vattenskyddsområde.

Av den tekniska utredningen i ärendet framgår att de olika grundvattenmagasinen är väl avgränsade genom olika vattendelare i form av berghöjdryggar och partier med täta jordlager samt genom naturliga avgränsningar såsom stränder och hållmarker. Med hänvisning till de hydrogeologiska förhållandena inom Sandöns olika delar samt utifrån rekommendationerna i Naturvårdsverkets handbok anser Länsstyrelsen att den föreslagna avgränsningen av skyddsområdet och dess skyddszoner är motiverad. Ingivna synpunkter på områdets avgränsningar som lämnas av Barbro E M Svensson, Svenska Turistföreningen, Monica Jonason och Viktor Nordström föranleder inte Länsstyrelsen att göra några ändringar av zongränserna för vattenskyddsområdet. Länsstyrelsen delar därmed kommunens uppfattning att gränserna följer grundvattenförekomstens utbredning och tillrinningsområde och därför inte bör ändras.

Kommentarer till föreskrifter***Hantering av petroleumprodukter***

Hantering och lagring av petroleumprodukter utgör en potentiell risk för grundvattenförorening, då läckage och spill av även mindre mängder olja och diesel kan medföra kvalitets- och smakförändringar i grundvattnet. Det finns därför fog för införande av förbud mot hantering av petroleumprodukter inom den primära skyddszonen samt tillståndsplikt i den sekundära skyddszonen. Undantag i båda zonerna bör dock göras för drivmedel i fordons och arbetsmaskiners bränsletankar, inomhusförvaring och saluhållande av förpackningar som inte överstiger 25 liter, hantering för hushållsändamål samt hantering av petroleumprodukter för att försörja befintliga bostads- och skogsbruksfastigheter med olja.

Beträffande Vattenfalls krav på särskild dispens som medger att befintliga nätstationer kan bibehållas och nyttjas i oförändrat utförande och läge samt att nya stationer får tillkomma inom området, hänvisar Länsstyrelsen till att befintliga nätstationer får förekomma i nuvarande omfattning utan krav på omprövning, medan däremot nya nätstationer kan komma att prövas, främst vad gäller hanteringen av petroleumprodukter som förekommer i samband med dessa.

För att minimera risken för grundvattenförorening bör markuppställda tankar såsom oljefat eller tankar i entreprenadmaskiner och båtar som innehåller mer än 50 liter petroleumprodukt, vara utrustade eller placerade så att hela den lagrade volymen vid läckage förhindras tränga ner i marken. På grund av den stora föroreningsrisken bör detta gälla inom hela vattenskyddsområdet.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Kemiska bekämpningsmedel och växtnäringsämnen

Det är från vattenskyddssynpunkt angeläget att minimera användningen av kemiska bekämpningsmedel på Sandön. Länsstyrelsen anser därför att det är motiverat att föreskriva om ett generellt förbud mot sådan användning, dock med undantag för normal hantering för hushållsändamål respektive saluhållande av förpackningar för hushållsändamål.

För yrkesmässig hantering av växtnäringsämnen såsom naturgödsel och övriga växtnäringsämnen är det motiverat att tillståndsplikt ska krävas från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Bebyggelse

Föreskriften avseende bebyggelse innebär att det inom vattenskyddsområdet ställs krav på tillstånd för uppförande av nya byggnader. Tillstånd söks hos kommunens bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnd. Genom detta tillståndsförfarande ges möjlighet att meddela sådana villkor beträffande bebyggelsens utformning, grundläggning etc., som behövs för att undvika grundvattenförorening på kort och lång sikt. Undantag från tillståndsplikten bör dock gälla för mindre förrådsbyggnader, t.ex. friggebodar.

Avledning av avloppsvatten

Inom hela vattenskyddsområdet bör föreskrivas om förbud mot utsläpp av avloppsvatten på eller i marken. Undantag från förbudet bör dock gälla för de befintliga anläggningar som finns när dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölagstiftning.

Materialtäkt, schaktning mm

Markytan på Sandön består mestadels av genomsläppliga sandlager utan tätande ytliga jordarter. Det innebär att även mindre schaktningsarbeten och grävning i sandmarken kan medföra negativa konsekvenser för vattentäkterna. Enligt Värmdö kommun är det inte ovanligt att enskilda kommunala brunnar har fått stängas till följd av påverkan i samband med schaktningar. Det är därför motiverat att föreskriva att schaktning, sprängning, borrhning, pålning, spontning, utfyllnad och muddring inte får ske utan tillstånd från bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden. Mindre grävningsarbeten, till ett djup av maximalt 0,6 meter, bör dock undantas från tillståndsplikten, då sådana arbeten bedöms ha en marginell inverkan från vattenskyddssynpunkt. Vattenfalls invändning om att schaktningsarbeten för elkablar bör få företas ner till 0,6 meter utan särskilda tillstånd kan således godtas. Nödvändiga underhållsarbeten för vatten-, avlopps-, fjärrvärme-, el- och teleledningar etc. bör även kunna accepteras efter att bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden meddelats om detta.

BESLUT

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30337-2012
0120-30-013

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen finner sammantaget att inrättande av vattenskyddsområdet med föreskrifter för Sandön är förenligt med kommunens antagna översiktsplan samt med de nationella och regionala miljökvalitetsmålen för dricksvatten av god kvalitet. Inrättandet av vattenskyddsområdet bedöms också vara förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Vattenskyddsområdets avgränsningar och föreskrifter bedöms även vara förenliga med Naturvårdsverkets vägledning "Allmänna råd om vattenskyddsområden" NFS 2003:16 och "Handbok om vattenskyddsområde, 2010:5". Länsstyrelsen finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, att det finns skäl att inrätta vattenskyddsområdet till skydd för grundvattentillgången på Sandön.

KUNGÖRELSE

Beslutet kungörs i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och NackaVärmdöposten samt i Stockholms läns författningssamling.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, enligt bilaga 3.

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit miljödirektör Göran Åström, länsassessor Jenny Sundberg samt miljöhandläggare Lars Åkerblad, föredragande. Beslut i ärendet har fattats av länsöverdirektör Magdalena Bosson.

Magdalena Bosson

Lars Åkerblad

Bilagor:

1. Karta med skyddsområdesgränser
2. Allmänna upplysningar
3. Hur man överklagar

Miljöavdelningen

SANDÖNS VATTENSKYDDSSOMRÅDE, VÄRMDÖ KOMMUN

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap miljöbalken (1998:808).

Dispens

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från meddelade föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I samband med sådan prövning kan Länsstyrelsen föreskriva de särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening (16 kap 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Tillstånd och anmälan

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter, ska en ansökan inges till kommunens Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnd. Tillstånd får medges, efter hörande av berörda kommunala myndigheter och huvudman för vattentäkten, om den sökande kan visa att åtgärden/verksamheten kan utföras utan risk för skada eller förorening av vattentäkten.

I de fall en anmälan krävs enligt dessa föreskrifter ska denna lämnas till kommunens Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnd.

Hänsynsregler

I miljöbalkens 2 kap finns allmänna hänsynsregler som bl.a. innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljö mot skada eller olägenhet. Dessutom ska densamma utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller

UPPLYSNING

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30537-2012

grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Beredskap

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk bör upprättas av vattentäktens huvudman senast två år efter det att dessa föreskrifter trätt i kraft.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den "förlust" som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområdet enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets "Föreskrifter och allmänna råd", NFS 2003:24 och ändring i NFS 2006:16, om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde. Det innebär bl.a. att ytor, på vilka brandfarliga vätskor hanteras, ska utformas på ett sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och omhändertas. Vidare ska informationsskylt om "vattenskyddsområde" vara uppsatt vid påfyllningsrör för tank inom vattenskyddsområde. Cisterner eller lösa behållare för en sammanlagd volym som är större än 250 liter ska ha sekundärt skydd. Detta gäller dock inte cistern som är belägen i pannrum eller motsvarande i bostadshus och som är under regelbunden uppsikt.

UPPLYSNING

Datum
2014-11-27

Beteckning
513-30537-2012

Spridning av kemiska bekämpningsmedel

I 14 § Naturvårdsverkets föreskrifter, NFS 1997:2, finns föreskrifter om användningen av bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde. Kommentarer och anvisningar till hur föreskrifterna ska tillämpas finns i Naturvårdsverkets ”Allmänna råd 97:3” med kompletteringar den 5 juni 2000, NFS 2000:7.

Information

Det är lämpligt att huvudmannen regelbundet informerar samtliga fastighetsägare och brukare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening, ska omedelbart anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet. Detta framgår av 2 kap 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till den kommunala räddningstjänsten tfn. 112.
